Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2025/3194

2.7.2025

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι συστάσεις της ΕΟΚΕ σχετικά με τις μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές προτάσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο του κύκλου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024-2025

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2025/3194)

Εισηγητές: **Κωνσταντίνος ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΡΟΣ**
Javier DOZ ORRIT
Luca JAHIER

Σύμβουλος	Olivier Cédric VAUZELLE (για τον συνεισηγητή της Ομάδας II)
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	11.7.2024
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
Έγκριση από το τμήμα	15.4.2025
Έγκριση από την Ολομέλεια	30.4.2025
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	596
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	152/0/2

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

Η ΕΕ καλείται να αντιμετωπίσει ταυτοχρόνως τεράστιες γεωπολιτικές προκλήσεις στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, όπως η επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι δηλώσεις και οι ενέργειες της νέας κυβέρνησης των ΗΠΑ όσον αφορά το εμπόριο, το ΝΑΤΟ, εδαφικές διεκδικήσεις και άλλα ζητήματα, καθώς και οι συνεχιζόμενες συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή. Συγχρόνως, η ΕΕ πρέπει να βελτιώσει σημαντικά την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της, επιτυγχάνοντας παράλληλα τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας και ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή μέσω του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί ισχυρή πολιτική στήριξη καθώς και υποστήριξη εκ μέρους των πολιτών, ενεργό συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, χρηστή διακυβέρνηση, μεγαλύτερη ενότητα και ενισχυμένη ολοκλήρωση, καθώς και συνεπή υπεράσπιση των δημοκρατικών αξιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων μας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να κινητοποιηθούν οι μέγιστοι χρηματοδοτικοί πόροι —δημόσιοι και ιδιωτικοί, εθνικοί και ευρωπαϊκοί— για την επίτευξη σαφώς καθορισμένων στόχων σε όλους αυτούς τους τομείς. Αυτό περιλαμβάνει την απόδοση προτεραιότητας στα ευρωπαϊκά δημόσια αγαθά και στην ενίσχυση όλων των διαθέσιμων δημοσιονομικών και χρηματοδοτικών μέσων, ή στη δημιουργία νέων, όπου απαιτείται.

1.1. *Τα μεταρρυθμιστικά και επενδυτικά μέτρα στα κράτη μέλη, ιδίως εκείνα που βασίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (ΣΑΧ) του 2024*

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ):

1.1.1. Αναγνωρίζει ότι η συνάφεια των ΣΑΧ για την αντιμετώπιση των εθνικών προκλήσεων στα κράτη μέλη διαφέρει από χώρα σε χώρα και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διατυπώσει πιο εξατομικευμένες συστάσεις σχετικά με τις υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα, τις δημόσιες δαπάνες για κρίσιμες δημόσιες υπηρεσίες, υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και κοινωνικές πολιτικές, καθώς και για την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τις κυβερνήσεις να εφαρμόσουν αποτελεσματικότερα τις προτεινόμενες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις.

1.1.2. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συστηματική επικοινωνία και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στις ΣΑΧ, κατά τη μετουσίωση των επενδυτικών και μεταρρυθμιστικών προτάσεων σε συγκεκριμένες δράσεις και μέτρα.

1.1.3. Επαναλαμβάνει το αίτημά της για μια διαρθρωμένη διαδικασία διαβούλευσης που πρέπει να θεσπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με επίσημες διαδικασίες διαβούλευσης οι οποίες θα είναι πιο εναρμονισμένες και διαφανείς.

1.1.4. Υπογραμμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να συνεχίσει τον διαρθρωτικό της διάλογο με τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους και με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει ζητήσει από τα κράτη μέλη να παρέχουν σύνοψη των διαβουλεύσεων που πραγματοποιούν με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

1.1.5. Ζητεί να συμπεριληφθεί η μεταρρυθμισμένη αρχή της εταιρικής σχέσης στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ([1]).

1.2. *Τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά διαρθρωτικά σχέδια και το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ*

1.2.1. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει, μέσω κανονισμού της ΕΕ, σαφή και εναρμονισμένη καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη σχετικά με το πώς μπορούν να συμμετέχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τρόπο υποχρεωτικό, συστηματικό, διαρθρωτικό και ουσιαστικό. Η καθοδήγηση αυτή θα επιτρέψει μια επίσημη διαδικασία διαβούλευσης κανονιστικά ρυθμιζόμενη σε εθνικό επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να καταστήσει την ποιότητα της συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών υποχρεωτικό κριτήριο για την έγκριση του εθνικού σχεδίου.

1.2.2. Η μέθοδος με την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολογεί τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά διαρθρωτικά σχέδια των κρατών μελών θα πρέπει να αξιολογηθεί περαιτέρω, ιδίως όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις απαιτούμενες νέες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις όταν τα κράτη μέλη ζητούν παράταση της περιόδου προσαρμογής από τέσσερα σε επτά έτη.

1.3. *Η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που προβλέπονται στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ)*

Η ΕΟΚΕ:

1.3.1. Θεωρεί ότι ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) διαδραματίζει επί του παρόντος βασικό ρόλο στη στήριξη των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, πολλά ζητήματα που αφορούν την υλοποίηση του μηχανισμού πρέπει να επιλυθούν πριν από τη λήξη του μέσου.

1.3.2. Ζητεί τη βελτίωση του συντονισμού, του σχεδιασμού και της κατανομής των πόρων για την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων, καθώς και τον εξορθολογισμό των διαδικασιών. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τα κράτη μέλη να παρέχουν πρόσβαση στην κατάρτιση του διοικητικού προσωπικού και στην ανάπτυξη ικανοτήτων για τη βελτίωση της διαχείρισης των έργων και των διοικητικών διαδικασιών. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ([2]) έχει τονίσει την ανάγκη για καλύτερη, έγκαιρη και συνεκτική ενημέρωση σχετικά με την πρόοδο των εθνικών ΣΑΑ.

([1]) European Social Fund support to social partners in the 2007-2013 period (Στήριξη των κοινωνικών εταίρων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο κατά την περίοδο 2007-2013), Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159), διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ενίσχυση του προσανατολισμού της πολιτικής συνοχής για την περίοδο μετά το 2027 στα αποτελέσματα — προκλήσεις, κίνδυνοι και ευκαιρίες» (ΕΕ C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj) και έκθεση αξιολόγησης με θέμα «Ενδιάμεση αξιολόγηση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» σχετικά με τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας και τις συζητήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη διάσκεψη του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών (ΣΕΔΠ), που πραγματοποιήθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2024, αναφορικά με τη δημοσίευση του εγγράφου του ΣΕΔΠ με τίτλο Top level decision — Local consequences: The European Semester explained (Αποφάσεις υψηλού επιπέδου και τοπικές επιπτώσεις: πώς λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο).

([2]) Έκθεση αξιολόγησης της ΕΟΚΕ με θέμα *Ενδιάμεση αξιολόγηση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας*.

1.3.3. Επιμένει στην ανάγκη διαφάνειας όσον αφορά τους τελικούς αποδέκτες των κονδυλίων, έχει δε καλέσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις εθνικές κυβερνήσεις να απλουστεύσουν τις διαδικασίες, να μειώσουν τη γραφειοκρατία και να παράσχουν υποστήριξη προκειμένου να διασφαλίσουν την αποτελεσματική και έγκαιρη εκτέλεση των σχεδίων ([3]).

1.3.4. Ζητεί η επόμενη ετήσια έκθεση για τον ΜΑΑ να περιλαμβάνει θεματική ανάλυση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων, των ΟΚΠ, των εθνικών κοινοβουλίων και των τοπικών και περιφερειακών αρχών ([4]).

1.3.5. Ζητεί να παραταθεί η προθεσμία για τη δαπάνη των κονδυλίων του ΜΑΑ, τουλάχιστον έως ότου τεθεί σε ισχύ το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) το 2028, εάν καταστεί σαφές ότι η μη παράτασή της θα οδηγούσε σε απώλεια κονδυλίων ([5]).

1.3.6. Υπογραμμίζει την ανάγκη να αποσαφηνιστεί ο ορισμός των οροσήμων και των στόχων και να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχουν τα κράτη μέλη ([6]). Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο σχεδιασμό των διασυνοριακών έργων.

1.4. *Επενδυτικές ανάγκες για την αντιμετώπιση των σημερινών και των μελλοντικών προκλήσεων*

1.4.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ενίσχυση της χρηματοδοτικής ικανότητας της ΕΕ, όπως προτείνεται στην έκθεση Draghi, θα απαιτούσε πολύ περισσότερα από τον υφιστάμενο δημοσιονομικό χώρο σε κάθε κράτος μέλος, καθώς και από τον όγκο και τη δομή του τρέχοντος ΠΔΠ. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη δημιουργίας ενός Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων ([7]), ισοδύναμου σε μέγεθος με τον ΜΑΑ, το οποίο θα δίνει προτεραιότητα στη χρηματοδότηση ευρωπαϊκών κοινών αγαθών και εθνικών επενδύσεων σύμφωνα με τις βασικές ευρωπαϊκές προτεραιότητες πολιτικής. Η νεοσυσταθείσα πρωτοβουλία InvestAI και το εξαγγελθέν μελλοντικό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας, ως μέρος ενός ισχυρότερου και συνεκτικότερου ΠΔΠ, αποτελούν πρόοδο στο πλαίσιο αυτό. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ταχείας αύξησης της κινητοποίησης ιδιωτικών αποταμιεύσεων μέσω της ολοκλήρωσης της Ένωσης Κεφαλαιαγορών (που πρόσφατα μετονομάστηκε σε «Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων»), καθώς και αύξησης της χρηματοδοτικής ικανότητας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ).

1.5. *Ένα αναθεωρημένο και ισχυρότερο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο*

1.5.1. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο έχει καταστεί ένα σταθερό και παγιωμένο μέσο για την οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ και τον συντονισμό με τα κράτη μέλη, και βρίσκεται σε διαδικασία περαιτέρω ανάπτυξης. Η θέση σε ισχύ του αναθεωρημένου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, οι ήδη εξαγγελθείσες συνδέσεις μεταξύ του εργαλείου συντονισμού της ανταγωνιστικότητας και του Εξαμήνου, η αρχική πρόταση για πιθανές συνδέσεις με το Εξάμηνο όσον αφορά τις μελλοντικές δαπάνες του επόμενου ΠΔΠ, και τουλάχιστον ένα μέρος του μελλοντικού Ταμείου Συνοχής, αποτελούν περαιτέρω ενδείξεις προόδου στον τομέα αυτό. Όπως και η ακύρωση της ετήσιας στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2025 τον Δεκέμβριο του 2024, όλα αυτά αναδεικνύουν την ανάγκη για ενδελεχή αναβάθμιση της εν λόγω διαδικασίας.

1.5.2. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επανεξετάσει επειγόντως τη δομή και το χρονοδιάγραμμα του Εξαμήνου, προκειμένου να διασφαλίσει τη μελλοντική διασύνδεση με το εργαλείο συντονισμού της ανταγωνιστικότητας, για λόγους διαφάνειας και για να μπορέσουν όλοι οι συμμετέχοντες φορείς (θεσμικά όργανα της ΕΕ, εθνικές κυβερνήσεις, κοινοβούλια, τοπικές αρχές, κοινωνικοί εταίροι και ΟΚΠ) να είναι έτοιμοι να διαδραματίσουν πλήρως τον αντίστοιχο ρόλο τους στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

([3]) Ελεγκτικό Συνέδριο — Χορήγηση απαλλαγής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το 2023: Ακρόαση με τους Επιτρόπους Valdis Dombrovskis και Paolo Gentiloni σχετικά με τον ΜΑΑ (Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού — Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — 12 Νοεμβρίου 2024)[1] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (Οι 100 μεγαλύτεροι αποδέκτες των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας).

([4]) Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών ECON-VII/037 με θέμα «Ενδιάμεση επανεξέταση του ευρωπαϊκού σχεδίου ανάκαμψης μετά την πανδημία COVID-19 (μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας)» (εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2024) (ΕΕ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([5]) Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών ECON-VII/037 με θέμα «Ενδιάμεση επανεξέταση του ευρωπαϊκού σχεδίου ανάκαμψης μετά την πανδημία COVID-19 (μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας)» (εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2024) (ΕΕ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([6]) Ελεγκτικό Συνέδριο — Χορήγηση απαλλαγής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το 2023: Ακρόαση με τους Επιτρόπους Valdis Dombrovskis και Paolo Gentiloni σχετικά με τον ΜΑΑ (Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού — Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — 12 Νοεμβρίου 2024)[1] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (Οι 100 μεγαλύτεροι αποδέκτες των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας).

([7]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής — Ένα επενδυτικό ταμείο της ΕΕ για οικονομική ανθεκτικότητα και βιώσιμη ανταγωνιστικότητα (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C, C/2024/6862, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6862/oj).

1.5.3. Η ΕΟΚΕ προτείνει, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εφαρμόσει δείκτες που είναι εγγενείς στην προσέγγιση της οικονομίας της ευημερίας, προκειμένου να αξιολογήσει την κατάσταση κάθε κράτους μέλους και να παράσχει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα.

2. **Εισαγωγή**

2.1.1. Η παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας συνιστά μέρος δέσμης που περιλαμβάνει επίσης μια ενημερωτική έκθεση, και αποτελεί συνέχεια των εργασιών της ομάδας «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο» της ΕΟΚΕ: διαβούλευση με τις εθνικές οικονομικές και κοινωνικές επιτροπές, τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των κρατών μελών της ΕΕ σχετικά με βασικά θέματα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η παρούσα γνωμοδότηση συμπληρώνει την ενημερωτική έκθεση, η οποία συγκεντρώνει τις απόψεις των κοινωνικών εταίρων και των ΟΚΠ στα κράτη μέλη σχετικά με τις εθνικές μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές προτάσεις και την υλοποίησή τους (κύκλος του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024-2025), περιλαμβάνοντας τις συστάσεις πολιτικής, τα συμπεράσματα και τις προτάσεις πολιτικής της ΕΟΚΕ, με βάση τα αποτελέσματα της διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς που παρατίθενται στην έκθεση.

2.1.2. Χάρη σε αυτό το εγχείρημα, η ΕΟΚΕ συνεχίζει τις εργασίες της για την προώθηση ενός πιο συμμετοχικού Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, με μεγαλύτερη ανάληψη ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και αυξημένη συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ). Η ευρεία συμμετοχή στηρίζει τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων και τη δημοκρατική νομιμοποίηση, και διευρύνει τη δημόσια στήριξη όσον αφορά τις μετασχηματιστικές πολιτικές και τις συστημικές αλλαγές.

3. **Ιστορικό πλαίσιο**

3.1.1. Η παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας επικεντρώνεται καταρχάς στις μεταρρυθμίσεις και τα επενδυτικά μέτρα των κρατών μελών, ιδίως αυτά που βασίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (ΣΑΧ) του 2024 και στην υλοποίησή τους. Στο πλαίσιο της εαρινής δέσμης μέτρων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2024, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τον Ιούνιο σχέδια ΣΑΧ για το 2024, τα οποία το Συμβούλιο ενέκρινε με μικρές αλλαγές τον Ιούλιο του 2024. Οι εν λόγω ΣΑΧ περιλαμβάνουν: i) σύσταση για τη δημοσιονομική πολιτική (ΣΑΧ 1)· ii) σύσταση για την υλοποίηση του ΜΑΑ και των προγραμμάτων πολιτικής συνοχής ([8]) (ΣΑΧ 2)· iii) τις ΣΑΧ 3 και ΣΑΧ 4, οι οποίες καλύπτουν περαιτέρω εκκρεμείς προτεραιότητες πολιτικής ή ιδιαιτερότητες των κρατών μελών. Περίπου τα δύο τρίτα των συστάσεων που εκδόθηκαν στο πλαίσιο των ΣΑΧ 3 και ΣΑΧ 4 αφορούσαν πολιτικές για την ενίσχυση των αγορών εργασίας μέσω της εκπαίδευσης και των επενδύσεων σε δεξιότητες, την προώθηση της πράσινης μετάβασης και άλλων πολιτικών που σχετίζονται με την ενέργεια και την επίλυση εκκρεμών ζητημάτων ανταγωνιστικότητας. Δεύτερον, η παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας επικεντρώνεται στα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά διαρθρωτικά σχέδια, τα οποία αποτελούν το κεντρικό στοιχείο του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης ([9]). Σε αυτά τα σχέδια, τα κράτη μέλη καθορίζουν τους δημοσιονομικούς τους στόχους, τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις προτεραιότητας ([10]), καθώς και μέτρα για την αντιμετώπιση τυχόν μακροοικονομικών ανισορροπιών κατά τη διάρκεια μιας περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής.

3.1.2. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ ζητεί μόνιμες και διαρθρωμένες διαδικασίες διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους και τις ΟΚΠ στην ανάπτυξη των εθνικών σχεδίων ([11]). Επιπλέον, το άρθρο 11 του κανονισμού σχετικά με το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης ([12]) ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να διαβουλεύονται με τους κοινωνικούς εταίρους, τις περιφερειακές αρχές, τις ΟΚΠ και άλλους σχετικούς εθνικούς φορείς κατά τον σχεδιασμό των σχεδίων, σύμφωνα με τα εθνικά νομικά πλαίσια. Για τον κύκλο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2025, δεδομένου του σύντομου χρονικού πλαισίου για την προετοιμασία της πρώτης δέσμης εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών διαρθρωτικών σχεδίων, τα κράτη μέλη μπορούσαν —αλλά δεν ήταν υποχρεωμένα— να διεξαγάγουν τις εν λόγω διαβουλεύσεις. Θα πρέπει να διαβουλευθούν με τους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς για την ανάπτυξη όλων των μελλοντικών σχεδίων, μολονότι δεν έχουν καθοριστεί κριτήρια ποιότητας για τις διαβουλεύσεις. Τέλος, η παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας εξετάζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί σε ό,τι αφορά την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που προβλέπονται στα εθνικά ΣΑΑ ([13]).

([8]) Inforegio — Νέα πολιτική συνοχής (europa.eu).

([9]) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2025: Εφαρμογή του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης στην πράξη» (26 Νοεμβρίου 2024).

([10]) Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ανταποκρίνονται τόσο στις κύριες προκλήσεις που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου όσο και στις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ.

([11]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία καθώς και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου» [COM(2023) 240 final — 2023/0138 (COD)], «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος» [COM(2023) 241 final — 2023/0137 (CNS)] και «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών» [COM(2023) 242 final — 2023/0136 (NLE)] (ΕΕ C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([12]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([13]) Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας | Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1. ***Τα μεταρρυθμιστικά και τα επενδυτικά μέτρα στα κράτη μέλη, ιδίως εκείνα που βασίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (ΣΑΧ) για το 2024, και η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων***

4.1.1. Η συνάφεια των ΣΑΧ στα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση των εθνικών προκλήσεων διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, και η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει ιδιαίτερη προσοχή σε εξατομικευμένες συστάσεις σχετικά με υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές για: τη δημοσιονομική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, τις δημόσιες δαπάνες, τη βιωσιμότητα των δημόσιων υπηρεσιών και των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, τον καλύτερο θεσμικό συντονισμό, τη βελτίωση των κοινωνικών πολιτικών (ιδίως σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, οι ανισότητες και η ένταξη), καθώς και για την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση (ιδίως με την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών στόχων στις δημόσιες πολιτικές). Θα πρέπει επίσης να δοθεί έμφαση στη φορολογία για τη στήριξη των εν λόγω μεταρρυθμίσεων και μεταβάσεων. Η ΕΟΚΕ ζητεί να δοθεί προτεραιότητα στις τρέχουσες οικονομικές προκλήσεις, όπως η στέγαση, η κοινωνική προστασία, το κόστος διαβίωσης και το ενεργειακό κόστος, καθώς και στα διαρθρωτικά ζητήματα που υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, όπως η υπερβολική ρύθμιση και οι χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τις εθνικές κυβερνήσεις να υλοποιήσουν αποτελεσματικότερα και συστηματικότερα τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που προτείνονται στις εν λόγω ΣΑΧ μέσω μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού.

4.1.2. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί διαφορές μεταξύ των κρατών μελών ως προς τον τρόπο ενσωμάτωσης των ΣΒΑ στις ΣΑΧ και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αυξήσουν τη συστηματική επικοινωνία και την ευαισθητοποίηση γύρω από τους στόχους αυτούς, κατά τη μετουσίωση των επενδυτικών και μεταρρυθμιστικών προτάσεων σε συγκεκριμένες δράσεις και μέτρα. Αυτή η αυξημένη κατανόηση των ΣΒΑ από το κοινό θα δημιουργήσει σημαντικές ευκαιρίες για την διασφάλιση μιας ολιστικής προσέγγισης της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη μεταρρύθμισης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, προκειμένου να κατευθυνθεί και να υποστηριχθεί καλύτερα η υλοποίηση των στόχων της ΕΕ που έχουν τεθεί, για παράδειγμα, στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών για το Μέλλον που εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2024 ([14]), αλλά και να ενισχυθεί το σημερινό χαμηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι ο καθορισμός ολοκληρωμένων στόχων και σαφών και φιλόδοξων επιδιώξεων για την υλοποίηση των ΣΒΑ θα επέτρεπαν την αξιολόγηση, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, του κατά πόσον οι υφιστάμενες πολιτικές και επενδύσεις είναι αποτελεσματικές και οδηγούν σε πρόοδο προς τη σωστή κατεύθυνση ή κατά πόσον απαιτούνται περαιτέρω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, οι οποίες μπορούν στη συνέχεια να προταθούν στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας ([15]). Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ πιστεύει επίσης ότι πρέπει να επανεξεταστεί η τρέχουσα προσέγγιση της ανάλυσης ελλείψεων που εφαρμόζεται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο.

4.1.3. Ο γενικός στόχος της διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους και τις ΟΚΠ έγκειται στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την κατεύθυνση της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής κατά τα επόμενα χρόνια. Τα θέματα που συζητούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου είναι, σε γενικές γραμμές, εκείνα που αφορούν περισσότερο την ΟΚΠ. Από τη μία πλευρά, τα εθνικά ενδιαφερόμενα μέρη είναι σε θέση να προσφέρουν την ειδημοσύνη τους και, από την άλλη, μπορούν επίσης να προτείνουν σημαντικά μέτρα. Επί του παρόντος, πολλοί μηχανισμοί που αποσκοπούν στην προώθηση της συμμετοχής, μολονότι υφίστανται, στερούνται πραγματικού διαλόγου και συχνά αδυνατούν να δώσουν συνέχεια στα ζητήματα που εγείρονται, γεγονός που προκαλεί απογοήτευση. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το κάλεσμά της να νομοθετηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο μια διαρθρωμένη διαδικασία διαβούλευσης, με επίσημες διαδικασίες διαβούλευσης που θα είναι πιο εναρμονισμένες και διαφανείς. Στόχος της εν λόγω διαδικασίας είναι να διασφαλιστεί ότι οι κοινωνικοί εταίροι και οι ΟΚΠ συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων με συστηματικό, ταχύτερο, ουσιαστικότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο. Θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη ερωτώνται σχετικά με το πώς αξιοποιήθηκε η συμβολή τους και με τους λόγους για τους οποίους ελήφθησαν οι αποφάσεις.

4.1.4. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να συνεχίσει τον διαρθρωτικό διάλογο με τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους και τις ΟΚΠ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να ζητήσει από τα κράτη μέλη να παρέχουν σύνοψη των διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τέλος, η ΕΟΚΕ ζητεί να συμπεριληφθεί στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο η μεταρρυθμισμένη αρχή της εταιρικής σχέσης ([16]).

([14]) https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future.

([15]) A European Agenda To Navigate Uncertain Times — How to steer the EU towards wellbeing for all now and in the future — MERGE (mergeproject.eu) (Μια ευρωπαϊκή ατζέντα πλοήγησης σε αβέβαιους καιρούς: πώς θα κατευθύνει την ΕΕ προς την ευημερία για όλους, τώρα και στο μέλλον).

([16]) European Social Fund support to social partners in the 2007-2013 period (Στήριξη των κοινωνικών εταίρων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο κατά την περίοδο 2007-2013), Κανονισμός 2021/1060, διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ενίσχυση του προσανατολισμού της πολιτικής συνοχής για την περίοδο μετά το 2027 στα αποτελέσματα — προκλήσεις, κίνδυνοι και ευκαιρίες» (ΕΕ C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj) και έκθεση αξιολόγησης με θέμα «Ενδιάμεση αξιολόγηση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» σχετικά με τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας και τις συζητήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη διάσκεψη του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών (ΣΕΔΠ), που πραγματοποιήθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2024, αναφορικά με τη δημοσίευση του εγγράφου του ΣΕΔΠ με τίτλο Top level decision — Local consequences: The European Semester explained (Αποφάσεις υψηλού επιπέδου και τοπικές επιπτώσεις: πώς λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο).

4.2. *Τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά διαρθρωτικά σχέδια και το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ*

4.2.1. Όσον αφορά το περιεχόμενο των υφιστάμενων σχεδίων, εξακολουθούν εν γένει να υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον τα προτεινόμενα μέτρα είναι επαρκή για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη, όπως η διττή μετάβαση, η καινοτομία και η βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, καθώς και οι διαρθρωτικές και οι γεωπολιτικές προκλήσεις όσον αφορά την ασφάλεια και την άμυνα, τη στρατηγική αυτονομία, τις δημογραφικές τάσεις, την ενέργεια, τις υποδομές, την κοινωνική προστασία, την κοινωνική συνοχή και τις υπηρεσίες φροντίδας. Επιπλέον, ο αντίκτυπος που θα έχουν τα κύρια συμπεράσματα των εκθέσεων Letta ([17]) και Draghi στο πρόγραμμα εργασίας της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα πρέπει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να οδηγήσει στη δυνατότητα εισαγωγής τροποποιήσεων σε ορισμένα τμήματα του περιεχομένου των εθνικών δημοσιονομικών και διαρθρωτικών σχεδίων, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι μακροοικονομικές παράμετροι που εγγυώνται τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

4.2.2. Παρά το αίτημά της να διασφαλιστεί εγγυημένος ρόλος στους εκπροσώπους των ΟΚΠ κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των οικονομικών, εργασιακών και κοινωνικών πολιτικών που πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά διαρθρωτικά σχέδια ([18]), η ΕΟΚΕ παρατήρησε ότι, σε πολλά κράτη μέλη, τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν είχαν πρόσβαση στο περιεχόμενο του εθνικού σχεδίου πριν αυτό υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή προτού η Επιτροπή αποστείλει την αξιολόγησή της για τα εν λόγω σχέδια. Και αυτό μολονότι τα εν λόγω σχέδια συνιστούν την «άγκυρα» πολιτικής για τις οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές των κρατών μελών, καθώς και για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις προτεραιότητας για τα επόμενα τέσσερα έως επτά έτη. Τα εθνικά ενδιαφερόμενα μέρη είναι σε θέση να προσφέρουν την ειδημοσύνη τους και επίσης να προτείνουν κατάλληλα μέτρα που αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα επί τόπου. Η κατάσταση είναι ακόμη πιο αρνητική, δεδομένου ότι ο ενστερνισμός, σε εθνικό επίπεδο, των δεσμεύσεων που περιλαμβάνονται στα σχέδια, ο οποίος συνιστά έναν από τους παράγοντες που είναι πιθανότερο να εξασφαλίσουν την υλοποίησή τους, μπορεί να επιτευχθεί μόνο εφόσον οι πολιτικοί και οι κοινωνικοί φορείς είχαν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στην εκπόνησή τους μέσω επίσημων διαδικασιών διαβούλευσης. Αυτό θα πρέπει να διασφαλίζεται σε περίπτωση ενεργοποίησης της γενικής ρήτρας διαφυγής.

4.2.3. Ως εκ τούτου, τα ενδιαφερόμενα μέρη και η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνουν το αίτημά τους προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταρτίσει έναν κανονισμό της ΕΕ σχετικά με τον τρόπο συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και των ΟΚΠ στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Ο κανονισμός αυτός θα καθορίζει τις βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας συμμετοχής που θα πρέπει να τηρούνται στις διαδικασίες των κρατών μελών ([19]).

4.3. *Η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που προβλέπονται στα εθνικά ΣΑΑ*

4.3.1. Όσον αφορά το κατά πόσον οι εθνικές κυβερνήσεις θα είναι σε θέση να απορροφήσουν τα κονδύλια του ΜΑΑ έως τις 31 Αυγούστου 2026, πολλά ενδιαφερόμενα μέρη εξέφρασαν αμφιβολίες σχετικά με την ικανότητά τους να το πράξουν πλήρως ή σωστά. Υπάρχει κίνδυνος τα αντίστοιχα κονδύλια να χρησιμοποιηθούν αναποτελεσματικά, εις βάρος της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των έργων και των δράσεων που υλοποιούνται με τη στήριξη του ΜΑΑ. Υπάρχει ο κίνδυνος αποδέσμευσης σημαντικών κεφαλαίων εάν οι κυβερνήσεις δεν επιταχύνουν την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που προβλέπονται στα ΣΑΑ. Αν και έχει σημειωθεί πρόοδος στην απορρόφηση των κονδυλίων και την εφαρμογή των ΣΑΑ, εξακολουθεί να υπάρχει επείγουσα ανάγκη επιτάχυνσης της διαδικασίας. Αυτό οφείλεται ιδίως στην ανεπαρκή διοικητική ικανότητα σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο, στην αναποτελεσματικότητα, σε θέματα διαφάνειας, σε προβλήματα διακυβέρνησης και στην έλλειψη σχεδιασμού και επαρκών πόρων για την υλοποίηση των ΣΑΑ. Εντοπίστηκαν και άλλοι λόγοι για τις καθυστερήσεις στην υλοποίηση, όπως η έλλειψη πρωτοβουλίας από τον ιδιωτικό τομέα, οι μη ρεαλιστικές προθεσμίες και ο αποσπασματικός συντονισμός μεταξύ των κυβερνητικών υπηρεσιών, η αδυναμία των μικρών έργων να συγκεντρώσουν επαρκή κεφάλαια, η έλλειψη πόρων και οι άκαμπτες προθεσμίες που οδηγούν σε καθυστερήσεις λόγω γραφειοκρατικών διαδικασιών, η ανεπαρκής προετοιμασία των μεταρρυθμίσεων, η έλλειψη διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη που οδηγεί σε ανεπαρκή προετοιμασία των μεταρρυθμίσεων, η έλλειψη χρονοδιαγραμμάτων για την υλοποίηση των έργων, καθώς και οι καθυστερήσεις λόγω της χρονοβόρας προετοιμασίας νομοθετικών προτάσεων και διαδικασιών σύναψης συμβάσεων.

([17]) Enrico Letta — Much more than a market (Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά), Απρίλιος 2024.

([18]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία καθώς και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου» [COM(2023) 240 final — 2023/0138 (COD)], «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος» [COM(2023) 241 final — 2023/0137 (CNS)] και «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών» [COM(2023) 242 final — 2023/0136 (NLE)] (ΕΕ C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([19]) Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με θέμα *Προτάσεις μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και η υλοποίησή τους στα κράτη μέλη — ποια είναι η γνώμη της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών;(κύκλος Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2023-2024)* (ΕΕ C, C/2024/4054, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4054/oj), *Οι συστάσεις της ΕΟΚΕ για μια ριζική μεταρρύθμιση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου* (ΕΕ C 228 της 29.6.2023, σ. 1) και *Νέοι κανόνες οικονομικής διακυβέρνησης κατάλληλοι για το μέλλον* (ΕΕ C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

4.3.2. Συνεπώς, είναι σημαντικό να ζητείται η γνώμη όλων των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων και να ακούγεται η άποψή τους, καθώς και να παρέχεται πλήρης ενημέρωση του κοινού και να εξασφαλίζεται επαρκής επικοινωνία. Η ΕΟΚΕ ζητεί καλύτερο συντονισμό, σχεδιασμό και κατανομή πόρων για την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων, εξορθολογισμό των διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της περιττής τεκμηρίωσης, και υιοθέτηση ψηφιακών λύσεων. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης τα κράτη μέλη να παρέχουν πρόσβαση στην κατάρτιση του διοικητικού προσωπικού και στην ανάπτυξη ικανοτήτων για τη βελτίωση της διαχείρισης των έργων και των διοικητικών διαδικασιών. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ([20]) έχει τονίσει την ανάγκη για καλύτερη, έγκαιρη και συνεκτική ενημέρωση σχετικά με την πρόοδο των εθνικών ΣΑΑ.

4.3.3. Η ΕΟΚΕ επιμένει στην ανάγκη διαφάνειας όσον αφορά τους τελικούς αποδέκτες των κονδυλίων, έχει δε καλέσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις εθνικές κυβερνήσεις να απλουστεύσουν τις διαδικασίες, να μειώσουν τη γραφειοκρατία και να παράσχουν υποστήριξη προκειμένου να διασφαλίσουν την αποτελεσματική και έγκαιρη εκτέλεση των σχεδίων. Ζητεί μεγαλύτερη διαφάνεια στο μέλλον όσον αφορά τους τελικούς αποδέκτες ([21]). Τα κράτη μέλη έχουν δημοσιεύσει κατάλογο με περισσότερους από 100 κύριους αποδέκτες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι 10 πρώτοι προέρχονται από τον δημόσιο τομέα ([22]). Η μεγαλύτερη διαφάνεια θα καθιστούσε δυνατή τη γνωστοποίηση του πλήρους καταλόγου των αποδεκτών των κονδυλίων των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να τροποποιήσει τον ορισμό των τελικών αποδεκτών, ο οποίος δεν περιλαμβάνεται στον κανονισμό, αλλά στις κατευθυντήριες γραμμές ([23]). Η ροή των κονδυλίων του ΜΑΑ πρέπει να είναι διαφανής και ιχνηλάσιμη, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι πόροι αυτοί χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά. Κρίνεται σκόπιμη η εναρμόνιση των πληροφοριών όταν πρόκειται για διαχείριση δημόσιου χρήματος.

4.3.4. Η ΕΟΚΕ ζητεί η επόμενη ετήσια έκθεση για τον ΜΑΑ να περιλαμβάνει θεματική ανάλυση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων, των ΟΚΠ, των εθνικών κοινοβουλίων και των τοπικών και περιφερειακών αρχών ([24]).

4.3.5. Η ΕΟΚΕ ζητεί να παραταθεί η προθεσμία για τη δαπάνη των κονδυλίων του ΜΑΑ, εάν καταστεί σαφές ότι η μη παράτασή της θα οδηγούσε σε απώλεια κονδυλίων ([25]). Υπάρχει ανάγκη για μεγαλύτερη ευελιξία στον τρόπο υλοποίησης των εθνικών σχεδίων. Υπάρχει χρονική αναντιστοιχία μεταξύ της διαπραγμάτευσης του ΠΔΠ και της επίσημης προθεσμίας λήξης της περιόδου εκτέλεσης του ΜΑΑ. Ιδανικά, η λήξη του ΜΑΑ θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με το νέο ΠΔΠ, γεγονός που θα δώσει στα κράτη μέλη περισσότερο χρόνο να πραγματοποιήσουν τις προγραμματισμένες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ παρατήρησε ότι σε αρκετά κράτη μέλη, η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών τάσσεται υπέρ της χρήσης της προσέγγισης του ΜΑΑ με βάση τις επιδόσεις για το ΠΔΠ, και η προσέγγιση αυτή θα αποτελούσε αποδεκτή λύση για την έλλειψη προόδου προς την επίτευξη των κοινών μας στόχων. Θα πρέπει, ωστόσο, να συνοδεύεται από μια εγγύηση ευελιξίας ως προς τον τρόπο εφαρμογής της και από δεσμευτικούς κανόνες, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα κράτη μέλη τηρούν τους κανόνες, με στόχο τόσο την ελκυστικότητα όσο και την εκτελεστότητα. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ συνιστά να αποφευχθεί ο περιττός συγκεντρωτισμός και οι πρόσθετες επιβαρύνσεις για όλα τα προγράμματα, με διατήρηση της ειδικής μεθοδολογίας που κατέστησε επιτυχημένα τα κύρια προγράμματα της ΕΕ (όπως τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής), καθώς και της αρχής της εταιρικής σχέσης η οποία διασφαλίζει τη δέουσα συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών.

4.3.6. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να αποσαφηνιστεί ο ορισμός των οροσήμων και των στόχων, προκειμένου να καθοριστούν καλύτερα τα εργαλεία και οι δείκτες μέτρησης, και να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχουν τα κράτη μέλη ([26]). Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο σχεδιασμό των διασυνοριακών έργων.

4.3.7. Τέλος, η ΕΟΚΕ επιμένει ότι ο ΜΑΑ πρέπει να στεφθεί με επιτυχία. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών επισημαίνει διάφορα διδάγματα που αντλήθηκαν από τον ΜΑΑ, τα οποία θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε άλλα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ. Τα διδάγματα αυτά αφορούν διάφορα θέματα, όπως η γραφειοκρατία και ο εξορθολογισμός των διαδικασιών, η συμμετοχή των εθνικών κοινωνικών εταίρων και των ΟΚΠ, η ευελιξία κατά την εφαρμογή του μέσου, η ανάγκη καλύτερου συντονισμού, καθώς και ο σχεδιασμός και η παρακολούθηση ενός τέτοιου μέσου.

([20]) Έκθεση αξιολόγησης της ΕΟΚΕ με θέμα *Ενδιάμεση αξιολόγηση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας*.

([21]) Ελεγκτικό Συνέδριο — Χορήγηση απαλλαγής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το 2023: Ακρόαση με τους Επιτρόπους Valdis Dombrovskis και Paolo Gentiloni σχετικά με τον ΜΑΑ (Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού — Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — 12 Νοεμβρίου 2024)[1] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (Οι 100 μεγαλύτεροι αποδέκτες των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας).

([22]) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (Οι 100 μεγαλύτεροι αποδέκτες των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας).

([23]) Ελεγκτικό Συνέδριο — Ειδική έκθεση 13/2024 (Σεπτέμβριος 2024): «**Σύσταση 1 — Να διασφαλιστεί η συνεπής εφαρμογή του ορισμού του "τελικού αποδέκτη"**. Η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη αντιλαμβάνονται και ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο τον όρο "τελικός αποδέκτης" και τον εφαρμόζουν με συνέπεια».

([24]) Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών ECON-VII/037 με θέμα «Ενδιάμεση επανεξέταση του ευρωπαϊκού σχεδίου ανάκαμψης μετά την πανδημία COVID-19 (μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας)» (εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2024) (ΕΕ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([25]) Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών ECON-VII/037 με θέμα «Ενδιάμεση επανεξέταση του ευρωπαϊκού σχεδίου ανάκαμψης μετά την πανδημία COVID-19 (μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας)» (εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2024) (ΕΕ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([26]) Ελεγκτικό Συνέδριο — Χορήγηση απαλλαγής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το 2023: Ακρόαση με τους Επιτρόπους Valdis Dombrovskis και Paolo Gentiloni σχετικά με τον ΜΑΑ (Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού — Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — 12 Νοεμβρίου 2024)[1] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (Οι 100 μεγαλύτεροι αποδέκτες των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας).

4.4. ***Επενδυτικές ανάγκες για την αντιμετώπιση των σημερινών και των μελλοντικών προκλήσεων***

4.4.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάλυση και τα συμπεράσματα της έκθεσης Draghi ([27]) σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ θα πρέπει να αντιμετωπίσει τις τρέχουσες πολλαπλές προκλήσεις ([28]) θέτοντας τέρμα στις σοβαρές υποεπενδύσεις που πλήττουν την ευρωπαϊκή οικονομία τις τελευταίες δεκαετίες και ενισχύοντας τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα. Ωστόσο, αυτό είναι ακόμη πιο δύσκολο να επιτευχθεί, καθώς πολλά κράτη μέλη πρέπει να μειώσουν τα δημόσια ελλείμματα και τα επίπεδα χρέους τους μέσω των εθνικών δημοσιονομικών και διαρθρωτικών σχεδίων που προβλέπονται στο νέο πλαίσιο μακροοικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Ο μόνος τρόπος για να καταστούν συμβατοί οι στόχοι και οι πολιτικές αυτές και να εξασφαλιστεί η επαρκής χρηματοδότησή τους είναι η εφαρμογή μιας διττής προσέγγισης. Πρώτον, πρέπει να συντονίσουμε καλύτερα τις εθνικές επενδύσεις και να τις ενισχύσουμε με τις κατευθυντήριες γραμμές της ευρωπαϊκής πολιτικής. Αυτό απαιτεί την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και τη βελτίωση του τρόπου λειτουργίας του. Δεύτερον, πρέπει να ενισχύσουμε τη χρηματοδοτική ικανότητα της ΕΕ, με ουσιαστική αναδιάρθρωση και αυξήσεις στο επόμενο ΠΔΠ, εξετάζοντας παράλληλα τη δημιουργία ενός Στρατηγικού Ταμείου Επενδύσεων και δίνοντας προτεραιότητα στη χρηματοδότηση ευρωπαϊκών κοινών αγαθών και εθνικών επενδύσεων που αντικατοπτρίζουν τις κύριες ευρωπαϊκές πολιτικές προτεραιότητες. Θα πρέπει επίσης να αυξήσουμε τη χρηματοδοτική ικανότητα της ΕΤΕπ μέσω μιας νέας ενισχυμένης έκδοσης των ειδικών προγραμμάτων InvestEU (όπως η πρωτοβουλία InvestAI και το εξαγγελθέν Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας).

4.4.2. Η αντίφαση μεταξύ της ανάγκης ταυτόχρονης αντιμετώπισης της απότομης αύξησης των επενδύσεων και της ανάγκης μείωσης του χρέους, χωρίς να επηρεαστούν αρνητικά οι πολιτικές κοινωνικής συνοχής, απαιτεί επίσης μέτρα στο πεδίο των φορολογικών εσόδων. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική θα πρέπει να περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση μιας επαρκούς, δίκαιης και πιο συντονισμένης φορολογίας σε επίπεδο ΕΕ, η οποία θα συμβάλλει στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία με τη σειρά της μπορεί να μετουσιωθεί σε βιώσιμη αύξηση των δημόσιων εσόδων. Επιπλέον, οι εν λόγω φορολογικές κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες σε κάθε κράτος μέλος, λαμβάνοντας υπόψη τη διάρθρωση της οικονομίας του και το φορολογικό του σύστημα, καθώς και προωθώντας την ίση κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου.

4.4.3. Στην έκθεση Draghi επισημαίνεται ότι οι αποταμιεύσεις στην ΕΕ, οι οποίες είναι υψηλότερες κατά 50 % από ό,τι στις ΗΠΑ, δεν διοχετεύονται επαρκώς σε επενδύσεις. Η δράση που απαιτείται για την ολοκλήρωση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών, με την υπέρβαση των φραγμών που απέτρεπαν την υλοποίησή της επί τόσα χρόνια, δεν μπορεί πλέον να αναβληθεί. Ταυτόχρονα, η ΕΕ πρέπει να επανεξετάσει και να προσαρμόσει όλες τις πολιτικές που ενθαρρύνουν και προωθούν τη διοχέτευση κεφαλαίων προς τους επενδυτικούς στόχους προτεραιότητας της ΕΕ.

4.4.4. Οι συντονισμένες εθνικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα αποτελέσουν επίσης βασικό στοιχείο της νέας Πυξίδας Ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε τη δημιουργία ενός νέου εργαλείου συντονισμού της ανταγωνιστικότητας, το οποίο θα εφαρμόζεται παράλληλα με τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για την επίτευξη των κοινών προτεραιοτήτων ανταγωνιστικότητας. Η Επιτροπή αναφέρει ότι η προσέγγιση του συνδυασμού μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο, που εισήχθη στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και στο πρόγραμμα NextGenerationEU, θα συμπληρωθεί με συντονισμένες διασυνοριακές και πανευρωπαϊκές δράσεις μέσω ενός εργαλείου συντονισμού της ανταγωνιστικότητας. Το εργαλείο αυτό θα στοχεύει στην ευθυγράμμιση των βιομηχανικών και ερευνητικών πολιτικών και επενδύσεων σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο, και θα λειτουργεί σε συνδυασμό με ένα εξορθολογισμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο που θα επικεντρώνεται σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ανταγωνιστικότητα σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ, η εφαρμογή του εργαλείου συντονισμού της ανταγωνιστικότητας θα υποστηρίζεται από ένα νέο Ταμείο Ανταγωνιστικότητας. Η ΕΟΚΕ ζητεί περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα εργαλεία αυτά συνδέονται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, αποφεύγοντας κάθε περαιτέρω περιττή γραφειοκρατία.

Βρυξέλλες, 30 Απριλίου 2025.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE

([27]) EU competitiveness: Looking ahead — European Commission (Η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: Με το βλέμμα στο μέλλον — Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

([28]) Οι προκλήσεις της ταυτόχρονης ανταπόκρισης στην ανάγκη αύξησης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών τους, οι μεγάλες γεωπολιτικές προκλήσεις, η εφαρμογή της έννοιας της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας σε τομείς όπως η ασφάλεια και η άμυνα, η βιομηχανική και η εμπορική πολιτική, η πρόοδος στην επίτευξη των στόχων της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.